

Masa rotundă „Colaborarea științifică Horia Hulubei – Yvette Cauchois și spiritualitatea maramureșană”, 11 iulie 2015, Mănăstirea Bârsana

(The round table “The scientific collaboration Horia Hulubei – Yvette Cauchois and the spirituality of Maramureș), July 11th, 2015, Bârsana Monastery

VICTOR BÂRSAN

Fundația “Horia Hulubei”, Str. Atomiştilor nr. 407, Măgurele

A round table devoted to the scientific cooperation between Horia Hulubei and Yvette Cauchois and her interest for the spirituality of Maramureș has been hold at Bârsana Monastery, on July 11, 2015. The main themes developed during this event are shortly described.

Keywords: Scientific cooperation, Horia Hulubei, Yvette Cauchois, Atomic physics, History of physics, Psychology of peoples and communities, Vichy France

Prima Școală de vară la care am participat, cu mulți ani în urmă, a avut loc în incinta unei mănăstiri medievale – sau, mai exact, a unei foste mănăstiri – la Erice, în Sicilia. M-am mirat, atunci, să constat că există mănăstiri transformate în locuri laice, din cauza dezinteresului comunității pentru viața religioasă. A doua Școală de vară organizată într-un loc sacru s-a desfășurat, însă, într-o mănăstire cu un destin opus: o mănăstire în plină dezvoltare, în care nu numai suflul vieții religioase este impresionant, ci și deschiderea comunității monahale către lumea în ansamblul ei. E vorba de Mănăstirea Bârsana din Maramureș, unde s-a desfășurat, pe 11 iulie 2015, o masă rotundă dedicată colaborării științifice dintre Horia Hulubei (1896 – 1972) și Yvette Cauchois (1908 – 1999), și spiritualității maramureșene – care, neașteptat, a creat liantul între marea savantă și lumea românească, în special prin dimensiunea ei ortodoxă.

Masa rotundă a fost organizată de Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, de Mănăstirea Bârsana și de Institutul Național de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei” din Măgurele – București. Ideea acestei acțiuni aparține preotului paroh al bisericii din comuna Bârsana, Gheorghe Urda, care a sugerat-o Profesorului Dr. Petre T. Frangopol, unul dintre seniorii științei românești, fost colaborator al lui Horia Hulubei, în perioada 1956 –

1970. Cu energia și entuziasmul care îl caracterizează, Profesorul Frangopol a catalizat factorii implicați, a realizat o agendă interesantă, a dinamizat vorbitorii, contribuind, decisiv, la reușita evenimentului.

Yvette Cauchois provenea dintr-o familie franceză atee, iar educația exclusiv laică pe care o primise nu intrase în rezonanță cu eul său adânc. Admirația pe care le-a purtat-o colegilor ei din tinerețe – Horia Hulubei [1] și George Manu – s-a extins asupra țării de baștină a acestora, pe care a dorit să o viziteze; totodată, convingerile sale politice o împiedicau să viziteze o țară aflată sub comunism. De-abia după 1989, Yvette Cauchois și-a putut îndeplini visul de a vizita România și, atunci când a făcut-o, impresia a fost atât de puternică, încât a îmbrățișat credința ortodoxă și, în cele din urmă, și-a exprimat dorința de a fi înmormântată în pământul ei, anume la Mănăstirea Bârsana din Maramureș.

Cei care îi îngrijesc lăcașul de veci, îi fac slujbe de pomenire și îi cinstesc memoria; contribuie, totodată, la menținerea vie a amintirii savantei, după cum certifică masa rotundă la care ne referim. Desfășurarea unui eveniment cultural, de dimensiune preponderent laică, într-o mănăstire, nu trebuie să surprindă, pentru că, așa cum sublinia P. S. Iustin Sigheteanul, Arhiepiscop Vicar al Episcopiei ortodoxe române a Maramureșului și Sătmarului, autoritățile

ecleziastice locale consideră că, în ceasul unui dezinteres pronunțat față de temele fundamentale ale istoriei și culturii naționale, biserica poate reveni la vocația sa de ocrotitoare a valorilor definitorii ale spiritualității noastre. Însuși cadrul arhitectural în care s-a desfășurat masa rotundă, întruchipare fericită a construcțiilor tradiționale religioase maramureșene și atmosfera de liniște și echilibru, creată de comunitatea monahală condusă de Maica Stareță Filofteia Olteanu, gazdă atentă, activă și discretă a evenimentului, reprezintă o confirmare a vocației culturale și ziditoare a bisericii.

Vorbitorii participanți la masa rotundă au reprezentat atât mediile științifice, cât și pe cele umaniste și ecleziastice. Din partea fizicienilor, au vorbit Dr. Ion Ursu, Secretar Științific al Institutului de Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, Dr. Florin Buzatu, Directorul General al Institutului de Fizică Atomică (IFA), Dr. Bogdan Constantinescu, Prof. Petre Frangopol, Prof. Dorin Poenaru, Prof. Alexandru Glodeanu, fost Director General IFA, Prof. Mihai Bălănescu, fost Director Tehnic al IFA, colaborator apropiat al Profesorului Hulubei.

Aspectele evocate s-au referit la începuturile fizicii la Măgurele [2], dar și la aspecte mai puțin cunoscute ale activității lui Horia Hulubei, cum ar fi sprijinirea Franței învinse – marele savant a făcut demersuri pentru trimiterea de ajutoare umanitare în Franța de la Vichy. S-au menționat și aspectele diplomatice ale vizitei lui Hulubei în Franța, Spania și Portugalia, când, prin anumite contacte cu reprezentanți ai aliaților, s-a tatonat posibilitatea ieșirii României din război.

Vorbitorii au relevat abilitatea lui Hulubei de a conduce instituțiile universitare sau de cercetare în vremuri tulburi, reușind să limiteze imixtiunea brutală a politicului și menținând un climat în care cercetătorii să-și poată continua activitatea.

S-au prezentat direcțiile generale ale activității științifice ale lui Yvette Cauchois, colaborarea ei cu Horia Hulubei, sub a cărui îndrumare și-a efectuat unele din cercetările din care s-a conturat teza sa de doctorat, interesul acesteia față de România.

Doamna Dr. Ana Maria Stan, de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj, s-a referit, de asemenea, la cooperarea universitară dintre România și Franța de la Vichy, subiect pe care l-a tratat într-o interesantă teză de doctorat, publicată recent.

Tot un universitar clujean, Prof. Daniel David, s-a referit la eforturile de caracterizare științifică, cantitativă, a psihologiei poporului român, ba chiar a unor aspecte regionale, în speță spiritualitatea maramureșană. Acad. prof. Emil Burzo a prezentat conferința *Biserica și satul transilvan, ctitori de școală*, iar Dr. Teodor Ardelean, Directorul

Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, Baia-Mare, a expus o temă incitantă privind spiritualitatea maramureșană și modalitățile de a se adapta la valorile științei și culturii.

Dintre cei care au contribuit la reușita întâlnirii, trebuie menționat și domnul Simion Bogildea, absolvent al Facultății de Fizică a Universității din București, competent și entuziast profesor de fizică din Sighet, precum și colegii săi de breaslă din același oraș.

Reușita mesei rotunde i-a făcut pe cei prezenți să plănuiască alte manifestări culturale sau educative, care s-ar putea desfășura în incinta primitoare și activei Mănăstiri Bârsana.

Bibliografie

- [1] Horia Hulubei, Selected papers, ICEFIZ, 1982
- [2] Petre T. Frangopol, Mihai Bălănescu, *Colaborarea dintre Horia Hulubei și Yvette Cauchois*, Revista de Politica Științei și Scientometrie-Serie Nouă, **3(3)**, 191 (2014).

Autor corespondent : vbarsan@theory.nipne.ro

Fig. 1. Mănăstirea Bârsana – vedere panoramică.

Fig. 2. Imagine de la masa rotundă.